

FANTÁZIA 2014

ANTOLÓGIA FANTASTICKÝCH POVIEDOK

fantázia
sk

2014

Fantázia 2014

Antológia fantastických poviedok

*Finálové a ďalšie vybrané poviedky z literárnej súťaže
Martinus Cena Fantázie 2014*

*Súťaž organizuje Občianske združenie Fantázia
Generálny partner: Kníhkupectvo Martinus.sk*

*Partneri: Intel, Artis Omnis, Incheba, a. s.
Porota hodnotila na čítačkách: PocketBook Touch od BookHaus.cz
Mediálni partneri:*

*FM_Radio, Kultura.sme.sk, Knižná revue, Kozmos, Quark
Ceny venovali: Fantázia.sk, Martinus.sk, Xbox360, Andrea Shop,
Artis Omnis, iHRYsko.sk, Kozmos.*

Fantázia 2014

Antológia fantastických poviedok

Zostavili: Lucia Lackovičová, Ivan Alakša

Copyright © Fantázia media

Publisher © Fantázia media, s. r. o., 2014

Cover © Jozef Danglár Gertli, 2014

Všetky práva vyhradené

ISBN 978-80-971511-2-6

IVAN ALAKŠA

Too old to fantasy, too young to...

Kolko „fi“ musí obsahovať sci-fi? Kolko fantázie musí obsahovať fantastika? To sú večné otázky fanúšikov fantastiky, ultimatívna téma na debatu s geekom, základná téma na hádku s „intelektuálom“...

V roku 1997 sme začali vydávať prvý slovenský fantastický časopis Fantázia. Tlačení, žiada sa poznamenať v dnešnom elektronickom veku. Boli sme mladí, chceli sme tej „fi“ v slovenskej fantastike čo najviac a ešte viac. Dokázali sme tvrdiť, že netreba si až tak všímať kvalitu textu, ak je tam fantastický nápad, ktorý nás posadí na zadok. Keď už sme mali skúsenosť s mnohými novými autormi, túžiacimi po tom istom, nedokázali sme pochopiť, ako to, že si slovenské vydavateľstvá nevšimnú tú „kvalitu“ fantastiky, ktorú my tak zreteľne vidíme. A postupne sme sa v našom presvedčení utvrdzovali stále viac, na redakčných radách časopisu Fantázia pri pive a následne v ranom veku internetu na rôznych fórach sa viedlo nespočetne veľa diskusií a, ako to už býva, aj hádok o zlých intelektuáloch, požadujúcich od literatúry zbytočnosti a nevšímajúcich si krásu nápadu a vzlet fantázie autora. A prišlo aj na vtedajšiu literárnu súťaž, Cenu Gustáva Reussa, ktorá si tiež odniesla svoje.

Je to už pár rokov. Fantázia neexistuje, naša Cena Fantázie si práve dopísala dvanásť ročník a v minulom roku sa jej generálnym partnerom stalo kníhkupectvo Martinus.sk. To síce ponúka veľa fantastiky, ale nie je na ňu špecializované. A ja som si asi pred rokom sám pre seba omieľal slovné spojenie, parafrázujúc notoricky známú pesničku kapely Jethro Tull, že som asi už príliš starý na fantasy, ale príliš mladý na realitu. A pozrime sa, ak-

tuálne zažívame už aj v našej Martinus Cene Fantázie ten pocit, keď mladá generácia hodnotí, koľko „fi“ ešte máme považovať za fantastiku a koľko už nie. Nieкто by asi povedal, že karma...

V každom prípade Martinus Cena Fantázie pritiahla v tomto ročníku zasa veľké množstvo nových autorov, o tom svedčí aj fakt, že máme štyroch nováčikov z piatich finalistov. Prijali sme 157 poviedok okrem Slovenska aj z Česka, Švajčiarska, Francúzska a Írska od 67 autoriek a 90 autorov. Naďalej máme najväčší záujem o písanie fantasy, o toto žánrové ocenenie bojovalo 68 poviedok, o scifistickú cenu Intel 51 textov a o hororovú Cenu Béla sa pokúša 38 autorov.

Porota súťaže sa každý rok mení. V tomto roku poviedky čítala päťica: Adela Banášová, Jana Šlinská, Lucia Lackovičová, Daniel Hevier a Marek Kolcun. Posledný menovaný bol víťazom našej recenzentskej súťaže, ktorá pokračuje aj v ďalšom roku. Ak chcete byť členom poroty v roku 2015, napíšte recenziu na túto knihu, zverejnite ju (kdekoľvek, tlačou, či na internete, prípadne aj na stránke Martinus.sk pod knihou) a pošlite nám o tom informáciu. My si spomedzi recenzentov vyberieme jedného člena poroty. Aj v tomto roku udeľujeme aj Cenu poroty, ktorá vzišla automaticky ako víťaz bodovania porotcov. A opäť to je víťaz iný, ako ste rozhodli vy, čitatelia.

Novinkou v tomto ročníku bola naša súťaž fantastických poviedok v angličtine. Bola to z našej strany skúška, netušili sme, do čoho ideme. Nakoniec nás autori prekvapili a potešili, prijali sme 23 poviedok od 16 autoriek a 7 autorov zo Slovenska, Česka, Švajčiarska a Írska, pričom tu zvíťazila sci-fi počtom 11 textov pred ôsmimi fantasy a štyrmi horormi. V anglickej cene bolo možné poslať už publikovanú poviedku, takých prišlo šesť (publikovaných predtým po slovensky, česky, nemecky, či dokonca poľsky). Aj tu sme však mali „hviezdnu“ porotu – americký spisovateľ Mike Resnick nielenže poviedky prečítal a ohodnotil, ale natočil aj videokomentár a do zborníka, ktorý zo súťaže vziđe, nám dodal jednu svoju poviedku a esej o písaní fantastiky. Spolu

s ním anglické texty hodnotil Christopher George a Michal Jedinák. Výsledky anglickej súťaže nájdete na konci tohto zborníka.

Späť k slovenskej súťaži: hodnotenie je v nej dvojkolové, takže po práci poroty, ktorej kompletne výsledky nájdete v tabuľke na konci tejto knihy, prišlo aj na vás, čitateľov. Finálová päťka poviedok bola zverejnená na portáli Kultura.sme.sk a každý čitateľ mohol zahlasovať za ten text, ktorý sa mu páčil najviac. A urobili ste opäť rekord. Z pôvodných vyše 900 hlasov ostalo po očistení od zdvojených a neplatných hlasov vyše osemsto čitateľov, ktorí sami nakoniec rozhodli, koľko tej „fi“ chcú mať v najlepšej fantastickej poviedke súťažiacej v Martinus Cene Fantázie 2014. Konečné poradie sa nachádza na nasledujúcej strane zborníka a môžem dodať len toľko, že víťazná poviedka prevancovala druhú v poradí dvojnásobným počtom hlasov...

Náš zborník by však bol zbytočný, keby ste v ňom našli iba už známe poviedky. Dvanásť ročník a dvanásť poviedok, povedali sme si, alebo skôr – tak nám to pasovalo rozsahom... Som presvedčený, že v tých dvanástich textoch nájdete správny mix fantastiky, namiešali sme doň päť fantasy, štyri sci-fi a tri hororové texty, vyrovnaný je aj pomer autorov a autoriek a, samozrejme, texty zároveň bodovali aj v našich pridružených oceneniach – Cene Biblotéky, hororovej Cene Béla, Cene spoločnosti Intel pre najlepšiu sci-fi poviedku a „našej“ cene pre najlepšiu fantasy.

Želám vám príjemné čítanie zborníka Fantázia 2014, dobrý pocit z dostatočného množstva „fi“ v poviedkach a všimnite si aj vyhlásenia súťaží na ďalší rok. Viaceré ročníky našej súťaže už dokázali, že vody slovenskej fantastiky dokáže zamútiť aj nováčik – mimochodom, všimnite si víťaza anglickej ceny a finalistov slovenskej...

A ja si zatiaľ idem pustiť Jethro Tull...

Martinus Cena Fantázie 2014:

1. miesto:

Ján Franko – Deň, keď piatok trinásteho skončil
(Cena Fantázie a 250 €)

2. miesto:

Dominika Polakovičová – Oakville
(150 €)

3. miesto:

Adriana Markovičová – Svedectvo Miliducha Grg-Neduzivého
vo veci konca Angálie
(100 €)

4. miesto:

Richard Brenkuš – Kontraktor

5. miesto:

Marek Mittaš – Kamaráti

Cena poroty:

Adriana Markovičová – Svedectvo Miliducha Grg-Neduzivého
vo veci konca Angálie

Cena spoločnosti Intel pre najlepšiu sci-fi poviedku 2014:

Barbora Vinczeová – Fialky

Cena Biblotéky 2014:

Simon Crabak – Starostlivosť o magického živočícha v praxi

Cena Béla 2014:

Dominika Polakovičová – Oakville

Cena OZ Fantázia pre najlepšiu fantasy poviedku 2014:

Lucia Lenická – Temnovlasá Barbora

Výsledky boli vyhlásené na 22. medzinárodnom knižnom veľtrhu
Bibliotéka dňa 8. 11. 2014 v Bratislave.

Zúčastni sa aj ty:
www.cenafantazie.sk

martinus cena fantázie 2014

V súčasnosti najprestížnejšia slovenská
povedková súťaž zameraná na fantastické
žánre – sci-fi, fantasy a horor

Zo súťažiacich poviedok boli doposiaľ vydané:

KNIŽNÉ ANTOLÓGIE SLOVENSKEJ FANTASTIKY

www.cenafantazie.sk/knihy-e-knihy

Sleduj aj Fantáziu: **Facebook.com/CasopisFantazia**

ANNA OLEJÁROVÁ

Mačka a Motúzik

Autor o sebe:

Keď bola autorka malá, za nič na svete sa nechcela naučiť čítať. Šlabikár na truc dočarbala pastelkami a schovala pod posteľ. Nepomohlo dohováranie ani výprask, tak jej múdra matka pristúpila k radikálnemu riešeniu: Žiadne čítanie rozprávok pred spaním! To jediné prinútilo lenivé dieťa popasovať sa s písmenkami na vlastnú päsť.

Prvá kniha, ktorú prečítala celkom sama od prvej stránky po poslednú bola kniha vtipov z vydavateľstva Mladé letá a bola na to hrdá. Nasledovali Športové smiechoty, Anekdoty slávnych, Don Chichot a až potom sa cítila dostatočne podkutá na Velkú literatúru, čiže O psíčkovi a mačičke. Keď mala zmáknuté rozprávky a začala strkať nos do kníh ako Hlava XXII a Dracula, múdra matka ju zaviedla do knižnice, kde jej vystavili preukaz. Zrazu sa pod posteľou namiesto dočarbaného šlabikára začali hromadiť požičané knihy, až sa matka sťažovala, že smrdia a sú v nich roztoče.

Dnes má autorka kníh plné police, miestnosti a sklady a jej matka sa stále sťažuje, že sú v nich roztoče.

Písať poviedky začala pred pár rokmi, keď spadla z koňa a zlomenina sa dlho liečila. Hoci nepadla na hlavu, obáva sa, že tento štart sa na jej literárnych snahách viditeľne podpísal.

Okrem roztočov si chová manžela, syna a päť morčiat.

Anna Olejárová

My o poviedke:

Teší ma, že do našej súťaže nám posielajú poviedky stále nové tváre a že tie poviedky ozaj stoja za to. To je aj prípad Anny Olejárovej a jej príbehu antikvárnika Adama Motúzika a škriatka-anjela Nikolasa. Príbeh s krásnym fantastickým nápadom a veľmi slušným spracovaním (aj keď v pár prípadoch sa mi zdali zbytočné niektoré dovysvetľujúce a dopĺňujúce vety) udržiaval moju pozornosť a zvedavosť až do konca. Táto poviedka je v istom zmysle ako mačka – na pohľad (pri čítaní) milá, ľúbivá, magická, zvnútra a vo svojej podstate však desivá, temná a zákerná. Keby mala byť sfilmovaná, urobil by to určite Tim Burton.

Ja osobne mám jednu jedinú výhradu – vedel by som si predstaviť pointu vyšperkovanú viac – viažúcu sa k domčeku s „Desivou Bábou,“ knihami, ktoré si Nikolas požičiaval a čítal a ktoré ho menili. V tom sa však so mnou nezhodli ostatní kolegovia zo súťaže, takže určite aj autorkina pointa je správna. V každom prípade je nemenej temná a Burtonovská.

Ivan Alákša

Do obchodu vojde človečík a Adam od pohľadu vie, že ho bude ľúbiť ako húsenicu na jazyku. Vtrepe sa sem cez úzky vchod aj s retro bicyklom, v košíku nesie kvety, šteňa či priateľku, alebo čosi podobné, všetko veci, ktoré Adam už z princípu nenávidí. Štúply chalanisko s klobúčikom narazeným do čela na pol úst pozdraví a vnorí sa medzi police. Poltopánky klopkajú na dlažbe. Ledabolo sa začne premávať knihami, občas si popraví na nose nadrozmerné čierne rámy alebo sa potiahne za traky, ktoré mu pridržiavajú úzke džínsy akejkoľvek farby, okrem modrej. Obchytkáva, na čo mu padne zrak. Keď ho ponuka nezaujme, knihy lajdácky pohodí na vrch najbližšej kôpky, ani sa neobťažuje zarovnať stĺpček. Adam rozmýšľa, čo v tých paprčiach držal naposledy: či kvety, šteňa alebo priateľku a najradšej by ho poslal na záchod umyť si ruky.

Potom príde otázka: „Máte nejaké dobré knihy, kamoško?“ Nakloní sa cez pult tesne k Adamovi a zatvári sa sprisahanec-ky, akože on sa vyzná, jemu možno veriť a dobre vie, že pod pultom si Adam schováva tie najlepšie kúsky pre takých, ako je on.

Adam pení, a to nie len pre to, že jeho intímna zóna je desať metrov.

„Bo by som aj kúpil, keby bolo dačo zaujímavé...“

Dobré knihy? Zaujímavé? Tie v policiach sa mu nepáčia? Uráža nás? Adam zatína päste a škripe zubami, ani sa mu nedá odpovedať. Pod pultom má okrem zlomeného portviša s lopatkou aj pohotovostnú sekerku, jej násadu teraz zvierá v dlani, až mu belejú hánky.

Keď nič, človečík sa vráti medzi police, vezme do rúk knihu, vytiahne telefón s obrázkom nahryznutého jablka a začne si ju fotiť.

Toto netrvá dlho a Adam vybieha spoza pultu s besom v očiach a sekerkou v ruke... človečík sa rezko prace aj s bicyklom, kvetmi, šteňaťom a priateľkou. Večer nad šálkou

maté a celozrnnými bio-eko-homemade-muffinmi napíše príspevok na svoj blog, postne to na twitter, facebook, google plus a pridá fotky z Instagramu. Tie, ktoré stihol urobiť. Všetko zdieľa so svojimi podobne postihnutými priateľmi. A keďže aj zlá reklama je reklama, skôr či neskôr sa niektorý z nich vyberie na skusy do Adamovho obchodu. Veď čo ak si antikvariátник necháva tie najlepšie kúsky pod pultom presne pre takých, ako sú oni?

•••

Dnes je vonku krásny deň babieho leta. Slnko príjemne hreje, ale nepáli, vzduch vonia spomienkou na leto. Aj Adam má rád pekné počasie. Všetci sa vyhrnú obsmrdieť von, do lesa alebo chytať posledný bronz a on má pokoj. V pivnici prerobenej na antikvariát je babie leto vždy – pod stropom v prievane romanticky povievajú lepkavé vlákna pavučín, v ktorých šantia húfy chlpatých pavúkov a Adam sa miesto opaľovania rád nechá obaľovať ochranným nánosom prachu.

Zaboril sa do svojho obľúbeného kresla, ktoré bolo kedysi anatomické. Pravda, stále je anatomické, no už iba výsostne špecificky vo vzťahu k Adamovi. Otvoril knihu v mieste záložky a maznavo pohladil stránky. Aj Mačka sa kamsi vyparil, Adam si rád predstavil, že navždy. Kocúr mu bol trňom v oku, odkedy sa jedného dňa objavil v obchode ako zhmotnený kúdol dymu a z nejakého dôvodu odmietal odísť. Keby aspoň myši chytal, ale to mu ani na um neprišlo. Adamovi sa ho nepodarilo odohnať, tak už len zo zvyku naňho občas urobí nejaké to „Kšá!“. Mačkovi tým vždy zdvihne náladu.

Netrvalo dlho a do ticha miestnosti sa jemne votrelo chrapkanie...

...ako na potvoru sa Adamovi muselo snívať práve o kocúrovi. Hnal sa za ním v chabo osvetlenej chodbe pivnice, jeho modrosivá srst' sa každým okamihom zdala iná, podľa toho, z ktorej strany na ňu dopadalo bludné svetlo žiaroviek. Ťažko bolo sledovať ho. Pružné mačacie telo a dlhý chvost sa

mu mihali pred očami, kocúr sa pohyboval dlhými ladnými skokmi. Labkami sa iba letmo dotýkal svojho tieňa, ten hopkal chvíľu pred kocúrom, chvíľu za ním, akoby sa pretekali, kto bude prvý.

Odrazu sa podzemím rozľahol vresk.

Adam sa strhol zadychčaný a zaliaty potom, akoby si naozaj zabehal. Vrešťanie neprestávalo ani po tom, čo otvoril oči a zatvoril ústa. Vedel, čo to znamená: Mačka sa vrátil z pochôdzky a nie sám. Priniesol si hračku. Mačkov hlasový prejav rozochvieval potrubia a tie viedli zvuk lepšie ako káble domového rozhlasu, ktorý dala pani Bôbiková nainštalovať do všetkých bytoviek, aby si všetci naraz mohli vypočuť jej hlásenia a sťažnosti a nemusela ich každému opakovať osobitne ako v pomocnej škole. Adam si musí pohnúť. Po dome už beztak začali kolovať chýry o tom, že v pivniciach straší. Ešte to by chýbalo, aby ho preto začala šikanovať miestna svorka stareniek.

Pri tomto pomyslení mu po spotenom chrbte prešiel mráz.

Vystrojil sa: baterka, portviš, lopatka a, samozrejme, *tajná zbraň*. Bez tej by si s Mačkom ťažko poradil. Adamovi sa zdalo, že sa do obvyklého repertoáru vplietajú vzlyky nápadne podobné volaniu o pomoc. Tieto myšlienky však zaplašil – v priestoroch navzájom poprepájaných pivničných chodieb, tiahnucich sa až ktovie kam, býva akustika veľmi hravá. Aj Adamovi chvíľu trvalo, kým sa v tej spleti ozvien zorientoval. V jednom vlhkom výklenku, prakticky až o ulicu ďalej, konečne naďabil na kocúra. Bola to iba obyčajná mačka, hoci mimoriadne veľká. Ale treba brať do úvahy, že žiadna mačka na svete nie je tak celkom obyčajná ani úplne normálna.

Namieril lúč svetla. Zver naňho fľochol pohľadom, ale kým Adam stihol zareagovať, čosi si spod labiek uchytil do tlamy a rozbehol sa preč. Nasledoval ho presne ako pred chvíľou vo sne, ibaže tentoraz sa nie a nie zobudiť.

Adamovi už dochádzal dych i trpezlivosť, keď kocúr konečne zastal a stuhol v póze s nahrbeným chrbtom. Oči sa mu divoko leskli, v papuli si pohadzoval holuba, aspoň tak sa Adamovi zdalo. Vtáčie telo bezvládne viselo, bolo celé strapaté, doráňané, ani nepíplo.

„Tak čo, ty oplan, ešte sa chceš hrať?“ povedal Adam a pokúsil sa odpútať kocúrovu pozornosť portvišom. Nie vždy mu tento trik vyšiel, ale lepšie prísť o metlu ako o vlastnú ruku. Alebo hlavu. Pre Mačku na svete existovali len dva druhy bytostí: iné mačky a hračky. Aj Adamovo funkčné zaradenie bolo „hračka“ a je len dobre, že o tom nevedel. Pretože hračky, ktoré začnú nudiť, nečaká nič dobré. Mačka nie je iba brutálne hravý, ale i kruto zvedavý a nakoniec sa vždy začne zaujímať o to, ako taká hračka funguje vo vnútri. To by bolo z Adamovho pohľadu v poriadku, veď kocúr doteraz do pivníc nedovliekol nič väčšie ako rotvajlera, len keby pri tom nerobil taký mravk. Nejakú tetku, čo si zide pre fľašu kompótu alebo kyslé uhorky, by z toho mohol aj trafiť šľak. Potom by mal na krku nielen pani Bôbikovú, ale aj políciu, keďže Mačka je považovaný za Adamovo *domáce zviera*.

Vytiahol z vrecka *tajnú zbraň*. Jedinú vec, ktorá na Mačku platila za každých okolností. Vybalil ju z celofánu a položil na zaprášenú podlahu.

„Čo ty na to?“

V ovzduší sa rozvíjala aróma olomouckého syrečka pekne dlho po záruke až Mačkovi zakrútilo fúzikmi a Adamovi žalúdkom. Kocúr pustil nevládnú obeť a v tranze sa nechal pritiahnuť ku kúsku smradľavého syra. Telom mu prebehla triaška ako starému feťákovi. Chvíľu ho, vrtiac končekom chvosta, vzrušene oňuchával, akoby zámerne oddaľoval ten slasťný moment, kedy po ňom prejde drsným jazykom. Adam viac nečakal, nabral nešťastné stvorenie na lopatku, kým si to Mačka rozmyslí. Kocúra nechal tak, ukájať sa nad syrečkom a vrátil sa k obchodu.

Chytať mačku na syr, kto by si to bol pomyslel, uškrnul sa antikvariátnik. V prastarej chladničke, ktorú používal len na tento účel, v plechovej nepriedušnej dóze, pod štyrmi vrstvami igelitu si pre podobné prípady schovával vždy jedno balenie tejto pochúťky. S čerstvosťou si nemusel robiť starosti, nevadil ani tovar po záruke, ani vrstva plesne, dokonca ani polotekutá konzistencia. Aj keď už Adama pri otváraní chladničky napínalo na zvracanie a pri manipulácii s exponovanou potravinou si radšej nasadil plynovú masku z druhej svetovej, Mačka, ten sa išiel zblázniť od nadšenia.

Vyniesol nešťastného holuba na denné svetlo, že ho šmarí do buriny za smetiakmi, kde sa nachádzal neoznačený masový hrob Mačkových hračiek. Švihol rukou, no pohyb nedokončil. Adam sa prizrel holubovi dôkladnejšie. Ležal dolu bruchom, jedno krídlo stočené šikmo od tela, druhé zložené pozdĺž. Pichol doňho prstom – ešte žil. Bolestivo vzdychol a pretočil sa naznak.

Aj Adam vzdychol, prekvapene. Stvorenie nemalo okrem krídel spoločné s holubom vôbec nič. Tie vyrastali z trupu, tak isto ako hlava, ruky i nohy, akými sa nemohol pýšiť žiaden vták na svete. Adam zauvažoval, do akých revírov to kočúr chodí loviť.

Trocha neisto zatriasol lopatkou, na čo tvor, ktorý isto nebol holubom, zastenal. Čo teraz... Veterinár? Výskumák? Blázinec? Jedna z tých troch možností bude správna. Ale dnes je nedeľa a všetky menované inštitúcie budú zatvorené. Hádam okrem poslednej, ale tú by si Adam radšej nechal až na samý koniec.

Kým stúpал po schodoch, predstavoval si, že možno objavil nový živočíšny druh alebo rovno celú skupinu. Dávno zabudnutú, prežívajúcu v pivniciach pod mestom ako dinosaury v Stratenom svete. Hneď ráno navštívi Akadémiu vied. Dovtedy bude musieť počkať v jedinej mačkovzdornej skrýši v obchode.

Vypol a prevetral chladničku, z plechovej dózy vyňal zvyšné syrečky a uložil do nej svojho „dinosaura“.

•••

Keď na druhý deň Adam otvoril dvere obchodu, ozval sa zvuk, ako keď povoľuje viečko na plesnivej čalamáde, a vzápätí ho oviala slabá tlaková vlna. Bola vlhká a teplá. Koho zaujíma viac, nech si dá k večeri misu fazuľového prívarku a potom ráno odhrnie perinu – taký ten zaprdený vzdúšik, to je presne ono. Kým sa Adam stihol spamätať, dostavil sa zápach, ktorý sa celú noc poctivo zušľachťoval, až dosiahol takých kvalít, že jeho smradľavá vznešenosť mohla antikvariátnika na mieste pasovať do rytierskeho stavu.

Zopár šokovaných mozgových buniek v Adamovej hlave si spomenulo, že včera večer ľahkomyseľne zabudol na pulte balenie syrečkov. Nos i ústa si prikryl rukávom kabáta a razil si cestu zhusteným vzduchom rovno k oknu, nech to prievan rozriedi, kým niekomu napadne zavolať políciu, požiarnikov, deratizérov, pohrebnú službu, špeciálnu jednotku na zneškodňovanie chemických zbraní alebo vyháňačov diabla. Po syre ostali len na podlahe porozhadzované igelitové vrecká a celofánové papieriky, ktoré vyzerali, akoby ich niekto dlho a silno žviakal. A ešte puch. Šíril sa najmä z kocúra, ktorý sa omámené vyvaľoval pod stolom, hlasno odľukujúc s otvorenou papulou a vyplazeným jazykom. Zjavne prekročil povolenú dennú dávku. Nezobudil sa, ani keď Adam predupotal okolo k oknu, ani keď ho cestou späť schmatol za chvost a so štítivým výrazom na tvári vyniesol von zadným vchodom. Keď dopadol do buriny za smetiakmi, iba si smradľavo odgrgol.

Adamovi začal zlyhávať dýchací systém.

Prebral sa zhruba o hodinu, s tvárou zaborenou do trávniku na zadnom dvore. Čosi mu bzučalo okolo uší a drobné nôžky ho štekli po tvári. Keď otvoril oči, zistil, že to muchy obletujú psí výkal len pár centimetrov od jeho nosa. Chvalabohu, dýchal zhlboka a pravidelne, iba ho štípali sliznice.

Ešte sa chvíľu kochal výhľadom a dával pozor, či náhodou nezačuje sirény alebo známky poplachu. Všetko však bolo tiché, až na Mačku chrápajúceho za kontajnermi a bzučanie lakotných mäsiarok. Vstal a oprášil sa. Na jednej strane bol rád, že sa incident zaobišiel bez rozruchu, no zároveň ho mrzelo, že mu v núdzi nik neprišiel na pomoc. Nie je predsa možné, aby si nik nevšimol Adama v bezvedomí pod oknami bytovky, kde sa sledovanie susedov tešilo väčšej popularite ako turecká telenovela.

Do obchodu sa odvážil vkročiť, až keď cez okienko zbadal, ako pavúky opúšťajú svoje kokóny, do ktorých sa zamotali, aby prečkali nepriaznivé obdobie.

Vyňal škatuľu a zvedavo odklopil veko. Bol pripravený vidieť čokoľvek a to, čo uvidel, ho neprekvapilo. Dych mu vyrazilo to, čo počul.

„Dobrý deň. Moje meno je Nikolas. Som vám veľmi vďačný.“ Malý človečik vyzeral síce trochu pokrčene, ale bol schopný vstať a vystrúhať malú poklonu.

Adam bleskovo zaplesol veko, zvnútra sa ozvalo tlmené „Jau!“, a snažil sa vymazať z pamäte posledných pár sekúnd. Takže je to tá *tretia* možnosť. Zbláznil sa. Určite sa zbláznil.

Zvnútra škatule sa ozvalo zdvorilé klopkanie.

„Haló, pane! Haló, pane!“

„Zbláznil som sa,“ povedal Adam nahlas.

„Ale kdeže. Ste úplne v poriadku! Počujete?“

„Nepočujem, nepočujem, nepočujem,“ presviedčal Adam sám seba a ktovie prečo, tuho zavrel oči.

Nato tvor v škatuli začal robiť ešte väčší hluk, až celá poskakovala po doske stola.

Zrazu sa dvere s hrmotom otvorili a rám vyplnila silueta zápasníka sumo v kvetovanej zástere – Agneša Bôbiková, správkyňa domu a priláhlého vesmíru. Adam strpol a stihol ešte zašepkať: „Ticho!“

Škatuľa poslúchla. Pani Bôbiková nasala rozťahnutými nozdrami vzduch, pripomínala pri tom vetriaceho nosorož-

ca. Zúrivého vetriaceho nosorožca, ktorý prišiel zistiť, kto sa mu vymočil do napájadla.

„Máte návštevu, pán Motúzík? Podľa mojich hodín by ste mali mať ešte päť minút zatvorené,“ povedala pani Bôbiková a výhražne si zatukala ukazovákom po zápästí. Myslela tým: „Ešte sme vám nedovolili otvoriť.“

Pani Bôbiková zo zásady všetkých Adamových zákazníkov považovala za „návštevy“, robila si do červeného zošita čiarky a raz za rok sa ich všetkých pokúsila nahlásiť v správcovskej spoločnosti ako obyvateľov priestoru a následne z toho Adamovi vyrubiť výšku poplatkov za nájom.

„Nie, nie, som tu celkom sám, pani Bôbiková. Asi som zabudol zamknúť dvere, ďakujem za upozornenie.“

„Nech sa to viackrát nestane. Iba náhodou som išla okolo a zdalo sa mi, že rozoznávam dva hlasy. Vlastne, som si celkom istá, že ste sa tu s niekým rozprávali.“

„Je otvorené okno, počuť zvuky z ulice.“

„Tak si ho zavrite láskavo, kúrenie nie je zadarmo. A zdá sa, že *vaša* mačka zase pritiahla do domu mršinu. Postarajte sa o to – okamžite!“

Pani Bôbiková nakrčila dočista vytrhané a nanovo namaľované obočie, skontrolovala celý priestor, ešte raz Adama prešacovala pohľadom a pobrala sa na odchod.

„Samozrejme,“ vydýchol antikvariátnik, keď sa za správkyňou zaplesli dvere až sklenená výplň zacinkala.

Nebolo čudné, že pri dvadsaťpäťstúpňovej teplote vzduchu pani Bôbiková trvá na šetrení teplom, to bolo v jej prípade normálne. Ale ak aj ona počula druhý hlas (a Adam sa môže spoľahnúť, že tá bosorka má uši ako rys na postriežke), potom sa *možno* nezbláznil. Otvoril škatuľu.

Človeča sedelo v kúte a ohmatávalo si čerstvý tipel na hlave.

„Všetko v poriadku?“

„Ehm. Áno... asi. Ja som Adam.“

„No konečne! Ja som Nikolas. Teší ma,“ postavil sa a natiahol k Adamovi drobnú rúčku, aby mu potriasol ukazovákom pravej ruky. „Zachránili ste ma, rád sa odvdáčim prácou,“ oznámil Adamovi.

„Prepáčte, nových ľudí neberiem.“

„To nevadí, veď ja nie som človek,“ uškrnula sa malá pekná tvárička, keď sa zvonček na vchodových dverách ozval znovu.

Vošiel muž v ošumelom baloniaku. Cez predlaktie mu ledbolo visel pootvorený veľký čierny dáždník, hoci na oblohe nebolo ani mráčika. Nikolas sa v okamihu niekam vyparil. Adam nasadil to, čo považoval za profesionálny antikvariátnický výraz, ktorý tvorila zmeska nevšímavosti a pohrdania v pomere dva ku jednej. Prichodzí mu len kývol hlavou a zamieril rovno ku knihám. Jednu z nich si vybral a skusmo v nej zalistoval, po očku pokukujúc po antikvariátnikovi.

Adam sa zase nenápadne obzeral po Nikolasovi. Čo ak ten *škriatok* čosi vyparati? Nazrel pod stoličku, stôl, skontroloval sklad. Dokonca pootváral všetky zásuvky na písacom stole. Zákazník si ďalej prezeral knihy, jednu za druhou ich vyťahoval z police alebo ukladal späť. Keď Adam vyšiel spoza pultu a začal sa obšmietat po obchode, návštevník si konečne vybral a pristúpil k pokladni s brožúrkou v ruke. Adam roztržito nablokoval päťdesiat centov za postarší múzejný katalóg.

Muž schoval peňaženku i knihu do vnútorného vrecka baloniaka a odchádzal. Práve keď otváral dvere, dáždník mu sám od seba vystrelil. Veľmi sa tomu podivil, pretože tento dáždník nemal vystreľovací mechanizmus. Bol to starý húževnatý parazól ešte po dedovi, kedy sa veci vyrábali tak, aby sa nemuseli jednoducho kupovať nové. Prestál aj tú najprudšiu hrmavicu, nevyvracal sa, nepolámal sa, látka sa nepotrhal ani po desaťročiach používania a, okrem iného, mal tú výnimočnú vlastnosť, že vo svojom vnútri uniesol do desať kilogramov záťaže. Napríklad kníh. Tie sa teraz s treskotom rozleteli po zemi a iba Adam videl, ako Nikolas bleskurýchle ubzikol z dohľadu.

Napaprčený antikvariátник vybehol spoza pultu.

„Ty debil! Veď ich načisto zničíš!“ Kľakol si a zbieral zo zeme popadané knihy. „Keď ich už musíš kradnúť, tak sa k nim aspoň správaj, ako sa patrí – s úctou. Aha, tuto si ušpinil strany tridsaťšesť a tridsaťsedem, na tejto je odtrhnutá väzba a... och, nie!“ Nariekal ďalej Adam s bolesťou v hlase.

Knihy boli jeho priatelia, jediní, akých kedy mal. Niekomu sa to môže zdať smutné, ale on sa nesťažoval. Prečo by aj? Keď ich potreboval, vždy boli po ruke, vedeli, ako zahnať nudu a osamelosť, ako uchlácholiť jeho rozorvanú dušu. Úprimne, koľko takých priateľov sa pošťastí mať v živote vám? Dvoch? Troch? Iste nie viac ako piatich. Adam ich mal tisíce.

Zlodej sa zatiaľ zmätene obzeral, zaskočený nečakaným vývinom situácie. „Ehm... Pozrite, je mi ľúto. Ja sa liečim. A za všetky knihy zaplatím.“

„Čo chceš zaplatiť? Ako? Škody sú nevyčísliteľné! Ani po oprave to už nebudú originály, dokaličil si ich navždy. Myslíš si, že zamávaš peňaženkou a všetko bude v poriadku?“

„No. Áno. Či... nie?“ Zlodej spätkoval, až sa oprel chrbtom o presklené dvere. „Sú to iba staré knihy,“ dodal na svoju obranu, čím len prilial olej do ohňa.

Adam vyskočil ako maniak a celý bez seba vyplúval slová plné jedu: „Nie! Nedokážeš ich zaplatiť. Len sa pozri, tejto chudinke si prelomil chrbát,“ natrčil poškodenú knihu návštevníkovi pod nos, ako keby ukazoval neposlušnému šteňaťu hovienko na koberci. Zatváril sa krvilačne: „Oko za oko...“

Teraz sa muž naozaj vyľakal a naslepo hmatkal poza chrbát po kľúčke. Báľ sa o život.

„Prepáčte! Prepáčte! Veľmi ma to mrzí, naozaj!“ Konečne sa mu podarilo otvoriť dvere a v okamihu sa vyrútil von, schody z pivnice bral po dvoch, troch. Aj dáždňík si zabudol.

Adam pozbieral zvyšné knihy a odniesol si ich za pult, že ich neskôr poopravuje.

„Tak, aký som bol?“ Nikolas sedel na operadle kresla a hompáľal nôžkami.

„Pche...“ Adam chcel najprv čosi zlostne odseknúť, ale potom sa zarazil.

„Celkom... dobrý.“

Ešte ani nestihol zistiť rozsah škôd, keď zvonček na dverách opäť cengol, ale ani do tretice nič dobrého nepriniesol. Pani Bôbiková znova stála na prahu a jastrila očami po miestnosti.

„Čo je to tu zase za huriavk? Hádam mi nechcete tvrdiť, že sa hádate sám zo sebou?“

„Nie, pani Bôbiková, len poďte, prosím, ďalej...“ pozvanie bola číra formalita, pani Bôbiková už na vlastnú päsť vykonávala inšpekciu Adamových privátnych priestorov, akoby v záchodovej mise ukrýval tucet čiernych nájomníkov.

„Rušíte denný kľud.“ Nič také ako „denný kľud“ v domovom poriadku nefigurovalo, no pani Bôbiková bola presvedčená, že by malo. Nebolo by však múdre hádať sa s ňou, pretože brať pani Bôbikovej presvedčenia bolo ako holými rukami vyťahovať hladnej pume z tlamy jelenie stehno.

„Prepáčte, len drobná výmena názorov so zákazníkom. Už je preč, zvládli sme to, nerobte si starosti.“

„Sme?“ zbystrila pozornosť pani Bôbiková a Adam si v duchu vynadal do idiotov.

„Veď viete, ja a on... teda my... to sa iba tak hovorí.“

„Hovorí-nehovorí, teraz ma dobre počúvajte,“ pani Bôbiková sa chystala rozpučiť Adama tirádou napomenutí, keď mu Nikolas do ruky schovanej za pultom vtisol nevelkú brožúrku. Bezmyšlienkovite ju položil na pult. Pani Bôbiková zmĺkla, zatvárila sa zmätene, ale potom zhltna návnadu. Príručka jednotiek SPECNAZ – Záškodník, to je pre ňu pravé orechové. Uchvátené behala očami po stránkach a hneď zabudla, že chcela Adamovi zdvihnúť mandle, prečistiť žalúdok a nakopať riť. Namiesto toho uznanlivo pokývala hlavou. Adam si pri pohľade na jej úsmev od hrôzy takmer cvrkol.

„Túto si prosím,“ vytiahla zo zástery pudilár a nechala štedrú províziu.

Keď sa za ňou zatvorili dvere, tenký hlások zašvitoril: „Tak, aký som bol?“

„Výborný,“ tentoraz Adam nezaváhal, hoci si myslel, že predať pani Bôbikovej príručku jednotiek zvláštneho určenia pre záškodníkov bolo ako vypustiť voľný neutrón do neriadeného jadrového reaktora.

•••

Tak Nikolas prešiel prijímacím pohovorom. Adam usúdil, že ak niekto dokáže opiť rožkom pani Bôbikovú, bude lepšie mať ho na svojej strane, hoc by to bol čert aj diabol. Alebo anjel. Aspoň tak o sebe rozprával Nikolas, no Adam si nebol načistom, pretože podľa jeho názoru každý, kto sa dokáže toľko vychvaľovať, že je dobrý, múdry a šikovný, musí byť aspoň trošičku šiši.

Nasťahoval sa do starého hračkárskeho domčeka, ktorý našiel v haraburdí, čo ľudia podonášali do pivníc. Jedna bábika, čo pamätala aj lepšie časy, v dome ostala. Saténovú sukienku mala na franforce, z lesklých kučier ostali už iba krátke obhorené štetiny a na svet smutne pokukávala jediným očkom s bledomodrou dúhovkou. Druhé jej ktosi vybil. Nikolasa spočiatku trocha desila, no nemal to srdce vyhodiť ju na dlažbu.

„*Ruky bozkávam. Moje meno je Nikolas. Pracujem tu vedľa, v antikvariáte.*“ Nikolas sa ukláňa Desivej Bábe, ktorá sedí za stolom a pozorne počúva, ani nežmurkne. Vyzerá, že hlce každé jeho slovo. „*Som tu nový a dúfam, že budeme priatelia.*“

Desivá Bába mlčí a kto mlčí, ten svedčí.

„*Teší ma,*“ keď anjel trasie plastovou ručičkou, zavrzga jej kĺb.

•••

Aj Mačka sa vrátil. Pohyboval sa sťažka, bol malátny a nevšímavý. Vydriapal sa na kôpku detektívok od Lilian Jackson

Braunovej, ktorá sa pri tom povážlivo rozkývala, a usalašil sa v rovnovážnom bode akoby nič. Prekrížil si labky, prižmúril oči a svet mu bol ukradnutý. Trávil syrečky v ospalivom ničnerobení ako pytón, ktorý zožral celé teľa. Trpel na vetry a s ním na ne trpel každý, kto do zamorenej zóny antikvariátu po tieto dni vkročil.

Ako sa ukázalo, Nikolas sa vyznal. Nie v knihách, ale v ľudoch. Nazeral im do hláv a dobre vedel, kam a ako sa dívať, ľahko odhalil aj to, čo malo ostať skryté. Ich mysle boli ako miestnosti plné harabúrd, zapratané od podlahy až po strop. Keď ste sa v nich hrabali dostatočne dlho, nájsť ste mohli prakticky *čokoľvek*, veľmi často aj škaredé *kadečo*, zametené pod koberčekom s nápisom „Vitajte“. Nebol nevďačný a rozhodol sa, že Adamovi pomôže.

...

Do obchodu vojde človečik a Adam od pohľadu vie, že ho bude ľúbiť ako húsenicu na jazyku. Bicykel, klobúčik, traky. Adam zviera porisko, keď mu zátylok ovejú malé krídelká a do uška mu jemný hlások pošepká tajomstvo. Vyjde spoza pultu a odvedie hosta k detským knihám.

„Ale ja predsa nie som žiadne decko!“ zaprotestuje mladý muž, v tvári červený a celý vystrašený, aby sa o tom niekto nedajbože nedozvedel. On číta len vysokú a ťažkú literatúru, tú najvyššiu a najťažšiu. Zrazu mu zrak padne na útle leporelo v Adamových rukách a pohľad zmäkne. Možno aj slzičku urobí.

Mechúrik-Koščúrik! Tak rád ho znovu vidí a už aj strká knižocku pod pazuchu. Potom ho Adam dostrká pred poličku s fantastikou.

„Tak ale toto je už vrchol...!“ osopí sa na antikvariátnika, ale hlas mu ku koncu vety odumrie. Siahla po zbierke poviedok Edgara Allana Poea, to už hej! A chrochce pri tom blahom.

Adam ide ku kase nablokovať a na sekerku si ani nespomenie.

Naveľa sa aj Adam čo-to priučil. Ako obchodník nestál za veľa, čo je u antikvariátnikov celkom bežný neduh. Celý biznis bol vlastne len zásterkou a živnou pôdou pre jeho neliečenú bibliomániu. Pod Nikolasovým dohľadom si však vyvinul vlastnú techniku predaja, nie takú zázračnú, ale aj tak išlo o úžasný pokrok. V podstate stačilo, keď prestal zákazníkom nadávať, vyhadzovať ich alebo ich storakým spôsobom terorizovať. Úplne najlepšie bolo, keď sa Adam vydržal do ničoho sa nemiešať, iba nehybne stáť za kasou a obhrýzať si nechty.

Všetko išlo ako po masle.

Takmer.

Keď sa už Adam nesmel vyzúriť na zákazníkoch, snažil sa aspoň raz za čas vytočiť anjela. Na vlastnú zlosť, bez úspechu, no o to viac ho to pokúšalo. Bol jednoducho typ človeka, ktorého zasvrbí noha, len čo zbadá z trávy vytrčať kopček mraveniska.

„Čo robíš?“ zabrdol do Nikolasa, ktorý si zvedavo listoval v Troch mušketieroch.

„Čítam, nevidíš?“

„Vidím. Kto ti to dovolil?“

Nikolas si vzdychol a pomrivil krídlami.

„Pýtam sa, kto ti to dovolil? Je tá kniha snád' tvoja?“ osopil sa žiarlivo Adam.

„Nie je moja.“

„Há?“

„Požičal som si ju.“

„Nepožičal.“

„Požičal.“

„Nepožičal!“

Nikolas si vzdychol. „V poriadku, smiem si požičať túto knihu, milý Adam?“

„Nie som knižnica.“

„Adam!“

„Ja knihy zo zásady nepožičiavam. Raz som tak urobil a zle som pochodil.“ Ako si to anjel predstavuje? To predsa nie je len tak, mirnix-dirnix, ako darovať obličku.

To sa naučil už v materskej škôlke, keď ešte ako dôverčivé dieťa podľahol diablovej lsti a požičal Jožkovi od malkáčov leporelo o zvieratkách. Odvtedy ho nikdy viac nevidel. Ani Jožka, ani leporelo. Táto trauma z detstva ovplyvnila celý nasledujúci Adamov život, od základu definovala jeho osobnosť, predovšetkým jej poruchy. Neskôr, keď bol väčší, sa dozvedel, že Jožko hneď na druhý deň vážne ochorel a musel ostať v nemocnici. Leporelo mu prinášalo v ťažkých chvíľach až do smutného konca aspoň trocha rozptýlenia a zábavy. Ale ani to nezmiernilo Adamov pocit straty a za tou knižočkou banuje dodnes. A nebohý Jožko sa v jeho predstavách stotožňuje s prvotným Zlom.

Ale na druhú stranu, Nikolas bol anjel. A tí sú dobrí, však? Nekerčia stránky, nepodčiarkujú si text ani si nerobia po okrajoch poznámky, nevyrábajú krúžky od kávy, neprekkladajú somárske uchá a... požičané knihy vracajú. Adam sa doteraz nemohol na Nikolasa sťažovať. Zákazníci boli spokojní, pretože sa im triafal do vkusu, Adam bol spokojný, pretože ľudia nakúpili a dlho v obchode neobsmrďali. Odrazu bola kasa plná, účty poplatené a antikvariátnikovi zvýšilo i na kúsok salámy k rožkom, čo večne len suché obhrýzal.

„Hm. No. Tak. Teda. Dobre.“ Súhlasil neochotne. „Ale nikdy nie bez dovoľenia!“

„Áno, Adam.“

A hneď mu z linajkového zošita vyrobil čitateľský preukaz. Autor, názov titulu, rok vydania, dátum požičania, dátum vrátenia. Každú knihu požičal Nikolasovi presne na tri dni, ani o minútu viac.

„Adam?“

„Čo je zase? Chceš aj druhú obličku?“

„Nie, iba mi napadlo, že ja si vlastne z takého množstva kníh ani neviem vybrať. Viem vybrať knihy každému človeku na svete, iba sebe nie. Irónia, však? Mohol by si mi, prosím, poradiť? Chcel by som niečo, čo mi povie viac o Zemi a o ľuďoch. Som tu prvýkrát, vieš?“

Adama zasvrbela noha. Nuž, čože by mu neporadil? A s humorom sebe vlastným Nikolasovi podal ilustrovaný výtlačok O pôvode druhov od Charlesa Darwina.

...

„Milá Bába. Neviem, čo si mám o tých ľuďoch myslieť. Hádam naozaj neveria, že pochádzajú z opice? Absurdné. Nechutné. Taký nezmysel... Ale ty určite vieš, že to nie je pravda, však?“

Desivá Bába mlčí.

„To som rád,“ upokojí sa Nikolas.

...

„Ďakujem za knihu.“ Nikolas vrátil knihu včas, čo si Adam žiarlivo skontroloval a odľahol kolónku „vrátené“. Vzápätí s lišiackym úsmevom anjelovi podstrčil titul „Sex – praktický sprievodca“ a sledoval, čo sa bude diať.

Najprv sa nedialo nič. Aspoň navonok a Adam bol trochu sklamaný, hoci ani sám nevedel, čo očakával. Nikolas si ďalšie knihy už radšej vyberal sám, antikvariátnik všetky poctivo zapisoval do preukazu.

V Desivej Bábe našiel Nikolas priateľku a dôverníčku. Rád s ňou viedol dlhé diskusie o všetkom možnom. Vždy súhlasila s Nikolasovým názorom a, na rozdiel od Adama, nehádala sa a nepapulovala. Po večeroch jej recitoval Vergíliove verše, vykladal o Napoleonských vojnách, vesmírnom výskume, najnovšom objave jazykovedcov, o tom, že vydry morské dokážu používať kamene ako nástroje alebo ako sa vyrába cukrová vata. Jednooká Desivá Bába ho počúvala trpezlivo, hoci len tak, na pol očka.

„Milá Bába. Predstav si, ľudia nielen že veria, že pochádzajú z opice, oni, oni sa... toto... oni sa aj množia ako opice! Neslýchané, odmietam tomu uveriť.“

Aj tie veci popísané v iných knihách, veľmi... hm... zaujímavé. Neviem, čo si o tom myslieť. Počula si už o Veľkom tresku? Fascinujúce. Ale ako možno uveriť, že z ničoho vznikne niečo? Iba tak?“ Nikolas pre ilustráciu luskne prstami. „A celá tá, ako sa to... evolúcia, mutácie génov, parádny výmysel. A predstav si, všetko do tejto bláznivej teórie zapadá. Kosti otlačené v kameni, telá zaliate v jantári a obrázky kvetov vlisované do uhlia. Je možné, že by to predsa len nebola lož?“

Desivá Bába mlčí a Nikolasovi sa od rozrušenia ježia pierka. Jej tichý súhlas sa ho hlboko dotkne.

„Nuž, musím o tom všetkom zistiť viac,“ prehlásil neurčito, ale semiačko pochybností už bolo zasiate.

Pomaly, ako parazitické imelo na kmeni stromu, v Nikolasovi začala klíčiť kacírska myšlienka. Čo ak?

Jedného dňa sa Mačka zobudil. Zazíval na celú tlamu a odhalil rad drobných zúbkov ostrých ako ihly. Precvičil si mačací chrbát a fúzikmi ohmatol vzduch, aby zistil, čo je nové. Zbadal Nikolasa zahĺbeného do štúdia. Hravo zašvihal chvostom, sklopil uši, prikrčil sa a pazúriky zaryl do linolea. Bol pripravený skočiť, keď naňho Adam zase urobil to smiešne „Kšá!“.

„Počúvaj, ty beštia,“ začal antikvariátnik dohovárať Mačkovi. Nikdy predtým naňho neskúšal ísť podobrotky, ale od anjela kadečo odkukal. Možno to zaberie.

Mačka našpicoval uši.

„Nikolas tu teraz pracuje. Dáš mu pokoj, jasné?“

Mačka sa stočil do kľbka a začal si lízať guľky.

„Myslím to vážne, inak nebudú žiadne syrečky!“ Adam, pravda, mal vlastnú predstavu o tom, čo znamená podobrotky. Mačka sa prestal venovať intímnej hygiene.

„Mňau?“

„Už nikdy.“

„Mňau!!!“

...

Mačka mal zasa vlastnú predstavu o tom, čo znamená dať pokoj. To, že z anjela neurobí kaliku, ešte neznamenalo, že ho občas nemôže prefackať, popreháňať ako zatúlaného vrabca, alebo sa s ním zahrať na schovávačku, kedykoľvek je Adam z dohľadu. Alebo ho jednoducho zraziť na zem, kde mu pristúpi krídlo a prizerá sa, ako sa malý tvorček bezmocne metá v snahe oslobodiť sa. Ešte má tú drzosť tváriť sa, že naňho stúpil iba omylom a nakoniec zamňaučí, akoby vyhlásil: bo-žíčku, som to ja ale nemehlo, vôbec som si ťa nevšimol!

Anjel si vždy musel dávať dobrý pozor na to, kde Mačka je a čo robí, aby mu nevošiel do cesty. Ale ľahšie by bolo stopovať obláčik dymu. Kocúr sa dokázal potulovať po antikvariáte ako ostrovček temnoty, nehlučne sa presúval z police na policu, po trámoch pod stropom aj ponad hlavy nič netušiacich zákazníkov. Alebo podriemkaval, rovnako nikým a ničím nevidený v tmavom kúte, s hľadaním ktorého si nikdy nemusel robiť ťažkú hlavu, pretože tmavý kút vznikol vždy *sám od seba*, kdekoľvek sa nachádzal.

Anjel ďalej vášnivo čítal, teraz priam hltal knihu za knihu. Z miesta, kde sa anjel s knihami rozložil, Adam často počul rozrušené predýchanie alebo zhrozené „Ach!“. Chudák Nikolas, celý život prežil za múrom celkom iného sveta. Doteraz nemusel pohnúť mozgom, všetky dôležité veci boli dané a basta. Slovo bolo zákonom, myslieť nebolo potrebné a ani žiaduce. Nebol pripravený uvažovať o veciach, ktoré mu odhaľovali stránky kníh.

Možno by aj rád prestal čítať, no nedokázal to. Jeho duša už nemala nájsť pokoj. V hlave mu vírili nebezpečné myšlienky stále rýchlejšie, s každou prečítanou kniou do seba nasával informácie, ktoré iba živili neukojiteľný hlad po ďal-

ších. Kedysi vyrovnaná bytosť sa stala labilnou, často poletoval po antikvariáte ako telo bez duše a mrmlal si popod nos. Niekedy sa dokonca hádal sám so sebou. Pod očami sa mu objavili tmavé kruhy, pôvodne snehovo biele pierka na krídlach postupne naberali jemnú popolavú farbu. Neraz si už našiel čierne pero, ktoré okamžite s hnevom vytrhol a spálil.

...

„Milá priateľka. Trápim sa. Možno... je všetko naozaj, ako tvrdia. Čo ak si to ľudia nevymysleli? Rozpad rádioaktívnych prvkov, fotosyntéza, dinosaury, čierne uhlie a diamanty, polárna žiara...“

Desivá Bába mlčí. V oku sa jej odráža plameň sviečky, ktorou si svietia, pretože v domčeku nie je zavedená elektrina.

„Hm. Ale ak je to pravda, potom čo ja? Prečo ma celý čas klamali? Mali ma za blázna?“

Desivá Bába mlčí.

„Teda tak. Keby som len tušil,“ Nikolas smutne zvesil plecia, no vzápätí sa mu na tvári usadil hnevливý výraz. „Akým právom nás takto podvádžajú? Také čosi... vôbec nie je pekné! Je to veľmi veľmi škaredé!“ Zúril. Myšlienky sa mu mleli hlavou v jednom kole.

Hnevlivo zamával krídlami a pritom si všimol, že mu opäť pribudlo niekoľko čiernych pierok. Všetky ich vyšklbal a spálil. Pozrel sa Bábe do tváre, ktorej mihotavé svetlo ohňa prepožičalo démonický výraz. Sklené oko z ničoho nič žmurklo.

...

Aj Adam si všimol, že s Nikolasom nie je čosi v poriadku. Ostarol a ošedivel, do očí sa mu priamo nepozrel, iba tak dajako bokom, úkosom, akoby mal zlé svedomie. Občas ním šili všetci čerti. Ako vtedy, keď Adamovi pre starší manželský pár odporučil knihu Big Penis Book. Alebo pošepkal antikvariátnikovi do ucha, nech len ukáže tomu dievčatku, čo sa na smrť bálo pavúkov, veľkú encyklopédiu osemnožcov plnú

krásnych fotografií v nadrozmernej veľkosti. Vraj, keď v nej zalistuje tej malej pred očami, bude z toho celá preč. Aj bola.

No keď sa pokúsil vnútiť tehotnej žene medicínsku publikáciu o vrodených vadách plodu, prestalo to byť smiešne aj Adamovi.

Iba Nikolas sa rehotal celkom neanajlským smiechom plným zlej roztopaše. Vtedy z neho išiel strach. Viditeľne schudol, bol neučesaný a smrdel. V hlave mu zúrila uragán. Myšlienok bolo veľa a krútili sa dokola šílenou rýchlosťou. Zakaždým, keď nejaká narazila na to, čo kedysi bolo pevnou skalou a stál na nej celý jeho svet, kúštiček, veľký iba ako zrnko prachu z nej vzala preč. Každé zrnko bolo ako spálený most a vír ich už bol plný. Aj ony narážali na kameň a iba urýchlňovali eróziu. Zo skaly ostal už len malý balvan kníšuci sa vo vetre. Vír dosahoval rozmery ničivého tornáda.

Nemohol viac medzi svojich, nepatril tam, a medzi tých druhých, temných, patriť nechcel. Ostal trčať tu, na polces-te. Medzi ľuďmi, ktorých začínal nenávidieť, pretože ich vinil z toho, že prišiel o všetko – vieru, pokoj, domov.

Krídla mal ošklbané takmer dohola, no i tak čiernych pierok pribúdalo. Zdalo sa mu, že to, čo bolo pravdou, je lož a naopak. Alebo nie? A vôbec, záleží na tom? Pravda a lož sú iba dve strany tej istej mince, takisto ako dobro a zlo. Nikolas bol ako rozmazané dieťa, ktoré zistilo, že darčeky pod stromček nenosí Ježiško. Pomaly v ňom rástla zlosť a od zlosti nie je ďaleko k túžbe po pomste, hoci ešte nevedel, komu a za čo by sa chcel mstiť. Najradšej by sa pomstil všetkým. Najradšej by ich poslal do horúcich pekiel...

Takto ponorený do úvah, nedával pozor kadiaľ letí. Zamatová labka sa nečakane vynorila z tmavého kúta a posotila ho tak, že nechtiac skončil v pavučine pod trámom u toho najväčšieho a najstrašnejšieho pavúka. Prichytil sa o lepka-vé vlákna a čím viac sa vrtel, tým viac sa do nich zamotá-val. Keď spoza trámu vybehol pavúk veľký ako tanier, zjačal od hrôzy a v panike sa začal hádzať zo strany na stranu. No

chlpaté nôžky s pazúrikmi na koncoch si ho pevne pridržali a Nikolasovi sa k tvári priblížili silné hryzadlá...

Zachránil ho Adam. Na portviš pohotovo prehodil handru a mával ňou vo vzduchu, akože je motýľ. Pavúk, pokladajúc korisť v sieti za istú, sa inštinktívne vrhol na ďalšie chutné sústo. Lačno chňapol po handre a odvliekol si ju do svojho brloha, kde ju paralyzoval výlučkom jedových žliaz. Adam zatiaľ schmatol na smrť vystrašeného Nikolasa a pratal sa s ním z dosahu obrovského arachnoida.

Nikolas mal už toho plné zuby. Požičal si knihu o mačkách v nádeji, že v nej objaví nejaký figeľ, ako tú bezočivú šelmu naučiť móresom. Ale keď prišiel na svoje miestečko, kde si rád v ústraní čítal, ktosi tam už položil inú knihu. Hútal, kto asi. Podozrievavo zaškúlil na Adama sediaceho za pultom. Nevyzeral na to, že by mal čosi za lubom. Odložil teda príručku pre chov mačiek a otvoril ťažké dosky viazané v čiernej koži. Na obale ani na titulnom liste nebol žiaden názov, iba tri písmená v rohu na predsádke, zapísané ručne tmavočerveným atramentom: Lcf. Možno to bola signatúra predchádzajúceho majiteľa. Stránky veľkého formátu sa mu prevracali ťažko. Písmo bolo vyrazené zvláštnym fontom, Nikolasovi sa zdalo, že sa mu písmená krúčia pred očami ako hady, priťahujú zrak a nútia ho hltáť slovo po slove, vetu po vete...

...čítal, aj keď Adam odchádzal, aj keď ráno prišiel, aj keď opäť odchádzal a potom už prestal vnímať, či je deň alebo noc. V tme z textu vyžaroval slabý zelenkavý prísvit, mámvivý a lákavý ako to, čo sa hompáľa hlbokomorskej rybe pred rozďavenou papuľou, keď čaká vo večnej tme na nič netušiacu korisť, aby mohla zaklapnúť zubatú pascu, z ktorej niet úniku.

...

„Drahá Bába. Je mi už všetko jedno. Nech svet vznikol z ničoho, nech kyselina z bunky rozhoduje o živote a smrti, nech si ľudia robia, čo chcú. Nech sa aj množia ako opice, pre mňa za mňa. Ale ty, moja spriaznená duša, ty nie si ako oni, však?“

Desivá Bába mlčí a Nikolas háda, čo sa skrýva za jej výrazom hráča pokru.

„Už spolu nejaký čas zdieľame domácnosť a viem, že ty si počestná bábika, nie ako tie pobehlice od Mattela. Napriek tomu, musím sa presvedčiť... Ehm, ehm. Teda, ja viem, že sa ti to bude zdať nevhodné, ale dovoľ mi... Hmm. Dovoľ, aby som... Smiem?“ Nikolas už nevydržal a nazrel Desivej Bábe pod sukienku. Nevidel tam zhola nič. Ale predstava toho, čo tam nevidel, mu z mysle nadobro vytesnila to, čo videl, a tak nakoniec uveril, že tam bolo presne to, čo vidieť nechcel. Alebo možno chcel, sám nevedel. Od rozčúlenia sa mu roztriasla brada.

„Tak aj ty, Brutus?!“ zajačal na bábiku.

Desivá Bába mlčí, a kto mlčí... priznáva.

•••

Adam si všimol, že Nikolas je v jednom kuse kdesi zašitý. Niežeby mu chýbal, so zákazníkmi sa už naučil vybabrať aj sám a v poslednom čase ten vyplznutý škriatok narobil viac škody ako úžitku. No práve preto bolo dobré mať ho na očiach. Zo zásuvky vytiahol Preukaz a nalistoval posledný zápis. Zamračil sa. Pohľadom zaletel na miesto, kde mala byť encyklopédia o mačkách, ktorej vypršala výpožičná lehota. Na tmavej polici však videl iba tieň, žiadnu knihu. Anjel-neanjel, do tváre mu vbehol hnev, do dlane porisko sekerky.

„Níkoláás!?“ zahrmel s hrozbou v hlase.

Nikolas neodpovedal. Pre víchor, čo mu dunel v hlave, nepočul a zrak mal opäť prilepený ku stránkam knihy s čiernymi doskami. Mlelo sa v ňom možné s nemožným, dobré so zlým, až sa nedalo rozoznať jedno od druhého. Posledné zrníčko zo skaly strhla krútnava. Tvárou mu šklbal tik a chichúňal sa sám pre seba ako vyšinutý. Vo vzduchu bolo cítiť pach spáleného peria. Z anjelových vyziabnutých krídel, ktoré pripomínali pazúry, trčalo iba zopár začadených kostrníek.

Kto by si bol pomyslel, hovoril si v duchu, že tu, v tomto zaprášenom brlohu objaví nástroj na vyriešenie všetkých

svojich problémov naraz. Ľudský svet bol skazený a zlý, sklamal ho, tak veľmi, že netúžil po ničom inom ako po novom začiatku. A teraz, medzi týmito riadkami, našiel nástroj, ktorý to dokáže. Ak má niečo začať odznova, staré, choré treba odstrániť, vyrezať ako vred od zdravého tkaniva. Tým začne, všetkým im ukáže. Najlepšie hneď.

Nikolas zavrel oči a jeho pery zaševalili tichú modlitbu. Nešlo však o žiadneho Anjelička strážnička. Bola to temná modlitba, hlboká a mocná, ktorej slová boli zložené s tými najhoršími úmyslami. Jej verše spievali o bolesti, utrpení a beznádeji. O tom, že príde deň, kedy zhasnú všetky svetlá. Bola to modlitba, ktorou sa privoláva Tma. Rinula sa z jeho úst spolu s dychom ako prúžok čierneho dymu, ktorý tiahol po zemi, vetvil sa a silnel, pripomínal tápavé prsty postupujúce ďalej a ďalej, aby mohli oblapiť svet a navždy ho pohltiť...

Adam zaváhal.

...ešte jeden, posledný verš a bude dokonané...

Ľútostivo sa pozrel na sekerku v ruke a na Nikolasa nakloneného nad stránkami. Pustil porisko. Nebude predsa rúbať do knihy.

...posledné slovo viselo anjelovi na perách ako kvapka horúcej smoly...

Plesk!

„Tebe už viac knihu nepožičiam,“ prehlásil do ticha so stiahnutým hrdlom, slzami v očiach a výrazom oklamaného škôlkara. Rúbať do knihy bolo pre Adama ako vražda, a tak si chcel iba vziať, čo mu patrí a zatvoril ťažké dosky. Veľmi rýchlo. Zo vzduchu sa na koženú väzbu znieslo zopár oškvŕnutých pierok a Adam sa prekvapene pozeral, keď spomedzi stlačených stránok začalo vytekať, čo z Nikolasa ostalo. Temné prsty sa rozplynuli ako kvapka tušu v oceáne, ani si ich nevšimol. Smutne si obzeral zničenú knihu. Škoda jej, neskôr ju dá do zberovej škatule. Vôbec sa nepodobala na príručku o mačkách.

Pohľad mu opäť zaletel na tmavé miesto na polici, presne to, na ktorom mala stáť nevrátená kniha.

Keď tu, tmavé miesto *otvorilo oči*. Sivý kožušok, ktorý doteraz dokonale splýval s tieňmi, sa zavlnil, nabral obrysy štíhleho tela, ušatej hlavy, veselo tancujúceho chvosta. Kocúr vyskočil, odrazil sa Adamovi od ramena a mätko doskočil na knihu v čiernych doskách. S hlasným vrnením sa na nej usadil a zalizol sa. Na mieste, kde ešte pred chvíľou tíško čupel ako kvočka na vajciach, nikým a ničím nevidený, sa objavilo to, čo bolo ukryté *za* ním. Kniha s názvom: Mačka, príručka chovateľa.

Mačky sa jednoducho *nedajú* naučiť móresom a v antikvariáte je miesto len pre jedného despotického zloducha. Mňau.

•

RICHARD BRENKUŠ

Kontraktor

Autor o sebe:

Má rád príbehy, ktoré sa odvážia zaviesť čitateľa tam, kam veda zatiaľ nie. V detstve čítal Kulhánka a číta ho dodnes, hoci čas všetko zmení. K sci-fi sa vrátil nedávno cez obligátnu Dunu. Uchvátila ho natolko, že nasledovala niekoľkoročná exkurzia do vízií starých a nových majstrov žánru. Má rád pivo, Prahu a nemčinu (lebo Fussbodenschleifmaschinenverleih). Žije s priateľkou-psychiatrickou, vytrvalo korigujúcou jeho krivolaké plány na ovládnutie sveta. Najradšej píše v noci. Občas ho vlastná tvorba nahlas rozosmeje, a preto ho písanie baví.

Richard Brenkuš

My o poviedke:

Zručne napísaná poviedka, v ktorej autor načrtol niekoľko zaujímavých motívov. Mňa najviac zaujala možnosť univerzálneho jazyka, akejsi novej angličtiny budúcnosti. Práve túto možnosť autor potlačil do úzadia a venoval sa osvedčenej, ale do určitej miery už ošúchanej téme sci-fi či dystopickkej prózy – všeobecnej kontrole nad ľudstvom, ktorú v jeho alternatívnej predstavuje Systém. Aj tu bola jedna motivická línia, ktorá bola veľmi sľubná a podľa mojich vedomostí dosť neošúchaná – ako sa prvotné pozitívne smerovanie postupne zvrháva na deštrukciu a tyraniu nad slobodou ľudí, ako sa v mene záchrany ľudstva pred samovyhubením ktosi/čosi zmocňuje kontroly nad jeho slobodnou vôľou. Aj túto ponuku autor využil iba sčasti, resp. nevyťažil z nej toľko, koľko by dokázal skúsenejší autor. Čitateľa tak môžu potešiť pekne vysústružené vety („Tyrania mokrého prsta musela skončiť!“ alebo „Znie to tak staromódne, ako slovo diesel,“ vravela.“) Na iných miestach ho zaujmú neologizmy pri tvorení slov znázorňujúcich budúce vyjadrovanie („biodegradovateľný“). Občas sa pozastaví nad nepravdepodobnosťou situácií, keď si hrdina-kontraktor napríklad spomenie na menej frekventovaný názov Golgota, ale nie na oveľa známejšie meno Krista.

Aj keď námet poviedky nie je nový (ako si nespomenúť na Paula Austeru a jeho Newyorskú triológiu, kde pozorovaný pozorovateľ pozoruje pozorovaného atď.), v našej fantastike zaharaburdenej smiešnymi lietajúcimi taniermi a raketami treba vítať aj túto inováciu. Autor má dobrých učiteľov i inšpirátorov (opisy prostredia mi vzdialene pripomenuli Chinu Mievillea). Sám však stojí na začiatku, dodajme však, že na sľubnom začiatku, z ktorého sa môže odvinúť jeho sľubná kariéra v tomto žánri.

Daniel Hevier

„Veľa šťastia v novej práci!“ zakričala Elvíra a zabuchla za sebou dvere. Ležal som ešte v posteli. Včera sa naozaj potešila, keď som jej povedal, že dnes začínam. Vstal som zároveň s ňou a celé ráno počúval jej švitenie. Pracovala na treťom poschodí ako asistentka v stomatologickej ambulancii. V duchu som sa usmieval, keď som si predstavil, ako bude nadšene rozprávať kolegyniam, že sa konečne pôjdeme pozrieť na Výťah a možno využijeme zvýhodnený balík zahrňajúci okružný let okolo Mesiaca. Samotný Výťah vymysleli ešte v dvadsiatom storočí a stavím sa, že vtedy nikomu nenapadlo, akým lákadlom sa stane pre manželky budúcnosti. Pre tých z nás, čo svoj život prežili tesne pri zemi, vidieť naraz celú planétu predsa len stále znamenalo veľkú vec. „Aspoň raz v živote!“ ako sa vravelo.

Prevrátil som sa v posteli a odčítal čísla z hodiniek. Mal som ešte tridsať minút do príchodu technika. Prácu mi prideliť iba včera. Čistá, jednoduchá, osem až dvanásť hodín denne. So štedrým kreditovým koeficientom. Vzal som to hneď, ako som si prečítal podmienky. Vedel som, že budem musieť veľa času tráviť doma, ale to mi nevadilo. Plánoval som zdokonaliť svoju *uniguu* – prekladateľský slang. Korporácia, ktorá ma zamestnala, mi sľúbila plný prístup ku všetkým jazykom napriek tomu, že to s prácou priamo nesúviselo. Bol som im vďačný. Samozrejme, nikto nemusel ovládať *uniguu*, aby sa mohol cez sieť dorozumieť s kýmkoľvek na svete, no prekladateľský slang sa stal tým, čím bola kedysi angličtina. Aby Systém vedel tlmočiť čo najlepšie – presne a výstižne – odporúčalo sa osvojiť si aspoň základy. Lepšia *unigua*, lepší človek. Aj to sa vravelo.

Vstal som, zadal do Systému pokyn na raňajky a šiel do sprchy. Keď sa v kuchyni ozval signál, že sú hotové, osušil

som sa, zapil toast s maslom kávou a pritom premýšľal, koľko toho vlastne viem o novej práci. Mal som pracovať na špeciálnom hardware s vlastnou kryptovanou linkou. Pravidlá boli prísne, za nedodržanie podmienok hrozili pokuty a informovanie Systému o prípadnom prehrešku. Korporácia si, ako vždy, držala odstup, no zároveň dala jasne najavo, že vyžaduje absolútnu poslušnosť. Ako inak. Ale to sa veľmi nevravelo.

Systém ma zanedlho upozornil na príchod technika. Dostavil sa na minútu presne. Pred dverami stál šlachovitý muž neurčitého veku v zelenom overale a s pistáciovou fedorou na hlave. Podľa náprsnjej ceduľky prišiel až z centrály. Priniesol so sebou nefiltrovaný pach ulice. Elvíra sa mi vždy smiala, že mám nos ako princezná a sťažujem sa vždy, keď niekto príde zvonku. Nikdy nezabudla dodať, že trojstupňová filtrácia bezchybne funguje, a že žiadne škodlivé čiastočky sa do budovy nedostanú. Ja som na to obvykle odvetil, že nejde o čiastočky, ale o pachy. Ona zakontrovala, že je to tá istá vec. Potom sme sa zvyčajne objali... Technik stojaci pred dverami sa dotkol okraja fedory na znak pozdravu, prešiel popri mne a zamieril rovno k počítaču. Z vrecka kombinézy vybral *harmonizér*, a hneď ako striebornú šifrovaciu škatuľku zapojil, spustila sa konfigurácia. Technik zadal zopár údajov, povedal „Oukej,“ a posunkom naznačil, aby som sa prišiel pozrieť na obrazovku. Boli na nej zmluvné podmienky, ktoré som už poznal, takže som iba prikývol. Keď videl, že rozumiem, na rozlúčku sa druhýkrát dotkol svojho klobúka a už ho nebolo. Systém bol rýchly a efektívny. Žiadne plytvanie informáciami, žiadne plytvanie časom.

Zavrel som za technikom dvere a vrátil sa k počítaču, zahľadiac sa na nové zariadenie. *Harmonizér* mal na sebe názov korporácie, pre ktorú som odteraz pracoval: ObServer.

Na obrazovke som potvrdil súhlas s podmienkami, ako už aj včera, a následne sa objavilo okno s vizuálnym prenosom.

Vysielanie prichádzalo z malej štvorcovej izby bez viditeľných okien a so staromódnou nemagnetickou posteľou, moderným stolom a ešte modernejším počítačom, pred ktorým sedel človek. Bol otočený chrbtom ku kamere, no podľa začínajúcej obezity, nedbalého držania tela a pokročilej plešiny som ho odhadoval na tridsiatnika. Na stenách mal dva obrazy, na jednom bolo rozbúrené more a na druhom karikatúra Sochy slobody, o ktorej som sa neskôr dozvedel, že to bol obal vinylovej platne akéhosi predpotopného hudobného zoskupenia. Vinyl je chemický derivát etylénu a zistil som tiež, že kedysi sa na ňom uchovávala hudba a že Socha slobody v skutočnosti nemala v oku zapichnutý raketoplán, ani stopy po ihlách na predlaktí. Muž sa nehýbal. Vyzeralo to, že civí do monitoru, no keď som sa pozrel bližšie, šlachy na predlaktiach mu pracovali. Písal. Kamera nemala dostatočné rozlíšenie na to, aby som rozoznal detaily na jeho monitore, a to mi vyhovovalo. Ako som vrazil, žiadne plytvanie.

Sadol som si pred počítač a prehodil okno s mužom na sekundárnu obrazovku. Potom som zapol výukový program na *uniguu* a počkal, kým ubehne deň.

Bol už večer, keď sa Elvíra vrátila. Krátko predtým som sa odhlásil z ObServeru. Po ôsmich hodinách som usúdil, že nastal koniec pracovného dňa. Elvíra prišla unavená, no viditeľne v dobrej nálade. Mala chuť sa rozprávať:

„Tak čo?“

„Hrozná,“ zanôtil som teatrálne a obrátil oči k stropu.

„Hrozná? Príliš?“ snažila sa tváriť prísne, no znela pobaveno.

„Katastrofa. Ak sa ti zdá, že sledovať celý deň nehybného chlapa za počítačom je zábavné, môžeme si to vymeniť.“

„To určite,“ zasmiala sa. „Dnes sme mali problémy s laserom. Po každom pacientovi som ho musela kalibrovať a dvom z nich porezal dasná. Mal si vidieť, ako z toho šaleli!“

„Nečudujem sa, isto videli tie strašné videá,“ spomenul som si na kompiláciu záznamov nehôd zo začiatkov stomatobota, ktorá istý čas kolovala po sieti.

„Prestaň, to sa už nestáva,“ odvrkla Elvíra podráždene.

„Každý, kto si k tebe sadne, musí počítať s tým, že možno príde o oko alebo o celú hlavu,“ dobiedzal som.

„Prestaň!“ zrúkla, na čo som ju chytil okolo pása a zvalil k sebe na posteľ. Jej dych sa zrýchlil a ležiac mi v náručí, chcela vedieť:

„To je všetko? Čo je to vlastne za kontrakt? Nič si mi o ňom nepovedal.“

„Včera si už bola unavená, keď prišla ponuka. Kým som si ju prečítal, už si spala a nechcel som ťa budiť.“

„Si zlatý, ale povieš mi?“

Potreboval som si pred ňou usporiadať myšlienky. Čo som o novej práci vlastne vedel? Systém ma poveril špecifickou a nenáročnou úlohou. Elvíra mala radosť, pretože tým, že sme obidvaja pracovali, nemuseli sme sa sťahovať na nižšie poschodie a už o chvíľu sme si mohli dovoliť výlet Výťahom, po ktorom tak túžila. Bývať v Komplexe vysoko síce neznamenalo omnoho kvalitnejší život, než mali obyvatelia na spodných poschodiach, no pre ňu to bola otázka prestíže a ja by som urobil takmer čokoľvek, aby bola šťastná.

„Nie je to nič veľkolepé, naozaj. Systém ma poveril monitorovaním užívateľa v jeho domácom prostredí. Považuje ho za potenciálne nebezpečného.“

„Insurgent?“

„Možno. Nič o ňom neviem. Zatiaľ sa nechová zvláštne.“

„A čo ak by sa choval?“

„Upozorním Systém,“ povedal som sebaisto. Nepochyboval som, že o zvyšok by bolo postarané bez mojej aktívnej účasti alebo vedomia.

„A čo by to malo byť? Ak by si náhodou nad počítač vylepil schému molekulárneho destabilizéru?“ podpichla ma. Potom si olízla ukazovák a strčila mi ho do pupku. Vedela, ako to neznášam, no tentokrát som sa rozhodol statočne vydržať. Tyrania mokrého prsta musela skončiť!

„Napríklad,“ prikývol som s kamennou tvárou. Hlavu mala položenú na mojej hrudi, prst konečne zmizol a Elvíra mi hladila brucho. Vyzeralo to, že sa jej nálady čoskoro preklopia na priaznivú stranu. Pripomínala pradúcu mačičku, ktorá sa chce hrať.

„Alebo,“ pokračoval som s rastúcim napätím v hlase „ak by sa čokoľvek zmenilo. Ak by subjekt počas monitorovania opustil byt. Ak by mal návštevu. Ak by sa choval neobvykle.“

„Subjekt, vravíš? Akože je z teba vedátor?“ posmievala sa mi, no zároveň ma neprestala hladiť a podľa dotyku jej dlane sa dalo ľahko uhádnuť, kadiaľ sa túla jej myseľ.

„No, ten chlap... Ako ho podľa teba mám volať?“

„Takže pán vedátor sa nám dostal do ligy pozorovateľov. Už nie je ako my, ostatné mravce, čo musia ráno vstávať, aby udržali mravenisko v chode.“

„Pán vedátor má ešte ďaleko od pozorovateľa. Je to iba kontrakt.“ Vedel som, že nezabudla, ale potreboval som jej to pripomenúť.

„Na ako dlho vlastne?“

„Jeden rok.“

„Takže pán vedátor bude rok sledovať nehybného chlapa?“

„Áno, ale už mi daj pokoj s vedátorom!“ Zrazu som mal akútnu potrebu ukončiť rozhovor a pokračovať v neverbálnej komunikácii. Objal som ju a túžobne zastonala.

„Pôjdeme na Výťah? Sľúbiš mi to?“ spýtala sa polohlasne so zatvorenými očami. Moja dlaň medzitým blúdila po jej tele, navigovaná jej vzdychmi. Sľúbil som a Systém na môj pokyn zhasol svetlá.

Sníval som.

Vedel som, že to nemohla byť realita, pretože som sedel v úplnej tme s kolenami až pri brade a chrbát mi chladil kov. Vedel som, že je to jedna zo šiestich stien plechovej škatule. Nedalo sa vstať, vystrieť nohy. Nedalo sa pohnúť.

Bol som v pasci a musel to byť iba sen, pretože Systém by niečo také nikdy nepripustil. Staral sa o nás a kým On bdel, boli sme v bezpečí. Žiadne väzenie neexistovalo. Vzduch naokolo bol studený a vydýchaný. Smrdelo to tam. Nevidel som ani na špičku svojho nosa, no počul som dych ostatných. Dýchali stále hlučnejšie, ťahali ma k sebe dolu, na dno oceánu šepotu. Zhora som počul kovové cinknutie a vedel som, že sa do oka na vonkajšej strane stropu zakliesnil hák. Idem hore. Hák ma ťahal von na svetlo a hoci som bol stále zavretý v oceľovom boxe, zrazu som videl, že oproti mne je úzky priezor, cez ktorý som zazrel nekonečnú pláň kovových štvorcov predou mnou. Boli to vrchné steny kovových kociek, rovnakých, ako tá moja. V diaľke sa hýbali žeriavy, zdanlivo náhodne premiestňovali ostatné boxy. Boli ich tisíce. Milióny. Tiahli sa všade, kam som dovidel a chvíľu som nad nimi letel, potom som cítil, ako elektromagnet stabilizuje výkyv. Hneď na to som šiel zase dolu, do tmy, do šepotu. Než stena naproti odsekla z priezoru posledný lúč svetla, prebudil som sa.

Elvíra už bola preč. Pozrel som sa na hodinky. Čas pracovať.

Prikázal som Systému raňajky a kávu a prešiel svojou rannou rutinou. Počítač už bežal. Elvíra ho asi zabudla

vypnúť, občas sa jej to stalo. Niekedy sa vrátila z konca koridoru, keď si niečo nechala doma. Elvíre to do práce trvalo iba zopár minút. O čosi dlhšie, ak boli pri kabínach levitronu rady. „Ani minúta nazmar!“ bolo heslo vyšíťe na bledomodrých uniformách levitrotechnikov. Budova, kde sme bývali, bola súčasťou Komplexu. Všetky boli.

Kým som si prelistoval správy na sieti a pripojil sa na ObServer, sen mi pomaly vyprchal z hlavy. Môj človek už sedel pri svojom počítači. Vyzeral rovnako ako v predošlý deň. Buď mal na sebe tie isté veci, alebo mal doma veľa sivého oblečenia. Sedel zdanlivo nehybne, no jeho prsty boli neustálym vlnobitím na útesoch QWERTY.

Hodiny ubiehali. Muž občas vstal, aby si natiahol údy. Niekedy sa prechádzal po izbe, pohľad zaborený do podlahy. Zdalo sa, že sa rozpráva sám so sebou. Inokedy šiel k samému okraju záberu a na pár minút zmizol. Podľa posunu tieňov počas dňa som usúdil, že tam má balkón. Keď bol vonku, nevidel som ho – kamera ho snímala iba v izbe. Predpokladal som, že keď má balkón, má aj výhľad. To znamenalo vyššiu etáž. Vyšší spoločenský rang. „Možno niekto zo spolupracovníkov ObServeru?“ dupal som. Čas sa vliekol pomaly, nebol som stále pri monitore a keď aj áno, brázdil som sieť a komunikoval so známymi po svete. Vďaka prekladateľskému slangu sa naše rozhovory stali stručnejšími, výstižnejšími. S rozšírením jazyka *unigua* sa odstránili výhody všetkých historicky dominantných rečí. Presnejšie, odstránili sa výhody ľudí, ktorí nimi hovorili od narodenia. *Unigua* konečne zjednotila a zrovnoprávnila každého, kto bol ochotný sa ju naučiť. Zatiaľ ju neovládali všetci členovia Systému, ale trend bol veľavravný. Nedokázal som si predstaviť, ako bez nej ľudia kedysi mohli fungovať. Pamätal som si výukový program z detstva, ktorý časy pred jej za-

vedením prirovnával k obdobiu pred objavom ohňa alebo kolesa.

Zanedlho sa vonku zotmelo a už som sa nemohol dočkať príchodu Elvíry. Netvrdím, že rozprávať sa s ľuďmi cez sieť bolo neosožné, no s ňou to bolo iné. Stávalo sa, že som túžil po jej prítomnosti viac, než po čomkoľvek inom. Rada domov chodila po špirále. Dvadsaťdva poschodí schodov pokrytých pružným, ergonomickým materiálom, ktorý šetril kolená. Elvíra sa pravidelne zúčastňovala *Polnočného behu do 50*. Víťaz musel byť prvý hore aj dole. Nezbieerala trofeje, ale tento druh fyzickej aktivity bol veľmi účinný pri formovaní tela. Dole levitronom, hore špirálou – jej denná rutina. Aj keď jej to trvalo večer dlhšie, rád som si na ňu počkal.

Občas, v temných chvíľkach, ktoré by ani nemali existovať, som premýšľal, čo by sa pre nás zmenilo, ak by sme sa toľko nesnažili. Systém by nás presťahoval bližšie k prízemiu. S klesajúcou etážou ubúdala obytná plocha ubikácií. Dlhšie čakanie na zvolené jedlo. Menej výhľadu. Pokles spoločenského kreditu v očiach ostatných obyvateľov Komplexu. Pre Elvíru katastrofa, pre mňa nič hrozné – záver, ku ktorému som dospel po desiatich hodinách sledovania nič netušiaceho muža, o ktorom som nevedel, kto to je, ani prečo ho sledujem. Vyčerpaný z celodenného sedenia som sa odhlásil z ObServeru. Muž už spal.

„Ako to dnes šlo?“ spýtala sa Elvíra a pobozkala ma.

„Dost pomaly. Dvakrát som skoro zaspal. A polial som sa kávou.“

„To úplne chápem. S takým nedokonalým nástrojom, ako sú tvoje prsty, by som od teba nič iné ani nečakala. Keby si si jednu ruku vymenil za pirátsky hák, podobné nehody by sa ti už nestávali.“

„Pirátsky hák? Čo to je? Technika zo starodávnych pästných súbojov?“ začudoval som sa úprimne, ignorujúc jej posmešky.

„Ráno o nich v levitrone dávali dokument.“

„O hákoch?“

„O pirátoch. Vieš, že to boli celkom krušné časy? Strieľali po sebe z diel na drevených lodiach na mori!“ vydýchla uchvátené.

„Systém sa každú sekundu stará o náš rozhľad,“ prikývol som uznanlivo. Pirátske háky!

„Inak nudný deň. Málo pacientov. Tak, čo dnes robil?“ spýtala sa zvedavo, pričom sa vyzliekla a objednala si jedlo. Časovač nášho kuchynského minilevitronu začal odrátovať 4 minúty a Elvíra zamierila do sprchy.

„Bol tichý,“ odvetil som hľadajúc lepší výraz. „Ako keby tam ani nebol.“

„Takže to nie je nebezpečný maniak? Terorista, v akého sme dúfali?“

„Daj mu ešte šancu,“ zakričal som cez tečúcu vodu.

„Dobre,“ zasmiala sa, oblečená iba v pare. Smial som sa s ňou a konečne sa cítil dobre. Ubíjajúca časť dňa sa skončila a práve začala tá zábavná.

Čas plynul. Hodiny sa vliekli, ale týždne sa míňali závratnou rýchlosťou. Kredity pribúdali a Elvíra bola čoraz rozjarenejšia. Spoločne sme sa približovali k nášmu prvému výletu Výťahom. Užívali sme si spokojný, plnohodnotný život. Muž na obrazovke zatiaľ žil svoj vlastný. Ako som povedal Elvíre, bol tichý, no nemyslel som tým zvuk. Nemal som jeho audio a nikdy som ho nepočul. Mohol som ho iba pozorovať. Dlhé mesiace prebiehali bez výkyvov v jeho chovaní. Väčšinu času trávil doma. Nikto za ním nechodil. Vyzeralo to, že so svojimi známymi komunikoval iba cez sieť. Občas zmizol zo záberu, ale len na pár minút. Vtedy som informoval Systém, ktorý zakaždým potvrdil príjem informácie s poznámkou, aby som čakal na mužov návrat. Nepamätám si presne, kedy sme ho s Elvírou začali volať Solitér, no viem,

že sa jej to meno páčilo. „Znie to tak staromódne, ako slovo diesel,“ vravela. Nie každá voľná asociácia, s ktorou prišla, mi bola úplne jasná.

Celý čas sme trpezlivo odkladali kredity. Systém nás odmeňoval za celospoločensky užitočnú aktivitu. Potraviny, bývanie, doprava, energia a informácie boli zadarmo pre všetkých. Systém reguloval všetky komodity v celosvetovom meradle a v reálnom čase. Nikto netrpel nedostatkom a takmer sto percent výrobných procesov bolo plne automatizovaných. Nebolo nutné pracovať, no ten, kto chcel, bol motivovaný prídavnými kreditmi. Každý, kto chcel vyťažiť zo života čo najviac, pracoval. Každý, kto sa chcel dostať k bonusovému obsahu. Znamenalo to prístup k medicínskym drogám, lepšiemu vybaveniu domácnosti, viac času na genetickom evaluátore v prípade plánovaného rodičovstva, vyhliadkové cesty mimo Komplex. Znamenalo to možnosť ísť von. Iste, Systém dopodrobna naplánoval cestu a vybraná destinácia musela byť na jeho mape.

Systém bol spravodlivý, pretože sa ušlo každému, nikto netrpel núdzou a ten, kto chcel viac, mal možnosť pre to niečo urobiť. Občas mi napadlo, prečo takéto spoločenské zriadenie neskončilo podobnou katastrofou, ako keď to skúšali prvýkrát, ale odpoveď bola jasná. Chýbal im Systém.

Solitér jedného dňa sedel, ako zvyčajne, zhrbený nad počítačom. Nevenoval som mu príliš pozornosť. Na primárnej obrazovke som sledoval *Rozbi robota!*, najnovší zdroj zábavy na sieti. Tri družstvá z rôznych budov Komplexu, dokopy pätnásť účastníkov. V každom kole jeden z piatich z každého družstva súťažil vo vedomostných otázkach a ten, čo nahral najmenej bodov, vypustil na zvyšných štyroch členov svojho tímu na konci kola robota, ktorého museli zničiť prv, než robot zničí ich. Zo začiatku boli protivníkmi droidi imitujúci človeka, ale to sa rýchlo opoze-

ralo, preto v ďalšej sezóne prišli s mechanickým hmyzom. Bol to adrenalín, sledovať zúfalo nekoordinované snahy hráčov poškodiť stroje primitívnymi, stredovekými zbraňami. Kovové zväčšeniny hmyzu boli neľútostné a prekvapivo robustné a rýchle. Ako rástla popularita hry, v Komplexe sa vyprofilovali profesionálni hráči a vznikla Svetová liga rozbíjačov. Hmyz, samozrejme, hráčom neublížoval, iba ich dočasne paralyzoval, aby ich vyradil, no hra bola napriek tomu nebezpečná. Úrazy sa stávali, predsa len to bol kov verzus mäso a kosti, ale o to väčšie bolo zadostučinenie z každej perfektne vykonanej deštrukcie. Družstvo, ktoré som sledoval v ten večer, si však zatiaľ príliš víťazne nepočínalo. Vyzeralo to na „krv skôr než olej,“ ako vravel moderátor. Napadlo mi, koľko kreditov za to dostáva. Elvíra ešte neprišla.

Solitér sa zrazu zodvihol zo stoličky a na okamih to vyzeralo, ako keby sedel vo vzduchu. Potom sa zvalil dozadu. Hoci bez zvuku, mal som pocit, že počujem buchnutie. Spadol z nej komickým spôsobom, ako keby si iba rýchlo sadol na zem a opeadlo sa náhodou ocitlo v ceste. Chvíľu tam sedel nehybne, až som začal znepokojene premýšľať, či by sa takto choval v prípade zlomeniny. Zrejme nie. Potom vstal. Vyzeral dezorientovane. Zdvihol stoličku z podlahy, pomaly, pedantne ju oprášil, hoci nebola špinavá, potom chvíľu zase iba sedel. Nepokúsil som sa vylúštiť, čo videl na svojom monitore, pretože už dávno predtým som zistil, že jeho obraz je pre mňa zašifrovaný. Nebolo to nedostatočným rozlíšením kamery, ako som si pôvodne myslel. Pri mnohých aplikáciách, ktoré spustil, som videl iba digitálny šum. Až dovtedy som to nepovažoval za problém, zrazu som však začal premýšľať, čo tam asi uvidel?

Solitér vstal a chvíľu sa motal po izbe, ako keby niečo hľadal. Šiel do kuchyne k recyklačnému košu, vybral odtiaľ biely biodegradovateľný obal s logom Systému, vrátil sa k počítaču a chvíľu sa prehrabával zásuvkami, až kým nenašiel fixku.